

GROTE ECONOMISCHE VERSCHILLEN BLIJVEN

De afdeling Monitoring en Studie van het departement Landbouw en Visserij publiceerde in het voorjaar een rapport over de varkenshouderij in de periode 2009-2011. Goedele Vrints besprak de resultaten tijdens de recente studiedagen van het Praktijkcentrum Varkens. – Naar: AMS

De varkenshouderij kan opgedeeld worden in 2 deelbedrijfstakken: vermeerdering en vetmesting. Een groot aantal bedrijven zijn gemengde of gesloten bedrijven die beide combineren. De sector en de overheid vroeger naar onafhankelijke informatie over een aantal technische kengetallen en economische resultaten van de varkenshouderij. Dat leidde in 2009 tot de publicatie van een eerste rapport over dat onderwerp. Het huidige rapport gaat dieper in op de belangrijkste technische kengetallen en economische resultaten van de varkenshouderij op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN). Het LMN is het boekhoudnet dat beheerd wordt door de afdeling Monitoring en Studie (AMS) van het departement Landbouw en Visserij.

.....
**Het aandeel van de
 voederkosten is zeer groot
 voor alle bedrijfstypes.**

Naast de resultaten van de boekjaren 2009 en 2010 komen ook de resultaten van het boekjaar 2011 aan bod.

Studie over gespecialiseerde varkensbedrijven

De resultaten hebben betrekking op gespecialiseerde varkensbedrijven die bij het Landbouwmonitoringsnetwerk (LMN) aangesloten zijn. Gespecialiseerd betekent dat meer dan twee derde van de

totale opbrengst afkomstig is van de varkenshouderij. In de vorige rapporten werd een gespecialiseerd bedrijf gedefinieerd op basis van de Standaard Bruto Saldi (BSS). Door een wijziging in de EU-wetgeving wordt de bedrijfstypologie voortaan bepaald op basis van Standaard Opbrengst (SO). Door deze wijziging is de steekproef van bedrijven in dit rapport lichtjes verschillend van de vorige rapporten. De resultaten worden niet geëxtrapoleerd naar alle varkensbedrijven. Van die bedrijven wordt enkel de bedrijfstak varkens beschouwd. Dat houdt in dat de andere (zij het beperkte) activiteiten op het bedrijf niet worden meegenomen. Binnen de bedrijfstak varkens van de gespecialiseerde varkensbedrijven worden 3 (deel)bedrijfstakken afgebakend: de

bedrijfstak vermeerdering, de bedrijfstak vetmesting en het totaal van de bedrijfstak varkens (vermeerdering + vetmesting). In dat laatste geval gaat het om de bedrijfstak varkens voor gesloten en bijna gesloten bedrijven. Een bedrijf wordt hier als bijna gesloten beschouwd indien minder dan 25% van de biggen aangekocht of verkocht wordt. Voor de bedrijfstak vermeerdering zijn enkel bedrijven met meer dan 50 zeugen geselecteerd. De ondergrens voor de bedrijfstak vetmesting ligt op 300 vleesvarkens. Voor het totaal van de bedrijfstak varkens voor gesloten en bijna gesloten bedrijven zijn enkel bedrijven met meer dan 50 zeugen en meer dan 300 vleesvarkens geselecteerd. De meeste bedrijven in de steekproef zijn gecombineerde bedrijven met zeugen én vleesvarkens, zodat ze voor beide bedrijfstakken in aanmerking genomen worden.

Voederkosten wegen zwaar door

Het rapport geeft een aantal technische en economisch kengetallen en de economische resultaten van de varkenshouderij weer voor de periode 2009-2011. De economische analyse keek naar het familiaal arbeidsinkomen (FAI) en het nettobedrijfsresultaat (NBR) als resultante van opbrengsten en kosten (figuur 1). Daarnaast is er meer in detail ingegaan op de totale kostprijs en de belangrijkste kostenposten.

Bij de (bijna) gesloten bedrijven komt het aantal grootgebrachte biggen per zeug in 2011 uit op 21,9. Dat is ongeveer 1,5 big per zeug minder dan bij de bedrijfstak vermeerdering waar dat er 23,3 zijn. Als we de bedrijfstak gesloten en bijna gesloten bedrijven vergelijken met de bedrijfstak vetmesting zien we dat de dagelijkse groei van de vleesvarkens (647,8 g) hoger ligt dan bij de bedrijfstak vetmesting (642,3 g). Het sterftepercentage is voor de 2 bedrijfstakken ongeveer gelijk (respectievelijk 3,5% en 3,4%).

Het aandeel van de voederkost is zeer groot (figuur 2): 64% voor de (bijna) gesloten bedrijven, 50% voor de vetmesting en 48% voor de vermeerdering. Dat verklaart de grote impact van de krachtvoederprijs op de totale kost. In de vetmesting is de aankoop van biggen een belangrijke kost (33%) en bij de vermeerdering nemen de afschrijvingen (16%) en de eigen arbeid (17%) een belangrijk aandeel in.

In 2011 was er een stijging van de totale kost per big en van de totale kost per kg vlees (tabel 1). De sterk gestegen prijs van de krachtvoederkosten is hiervan de oorzaak. De totale kost (inclusief arbeid)

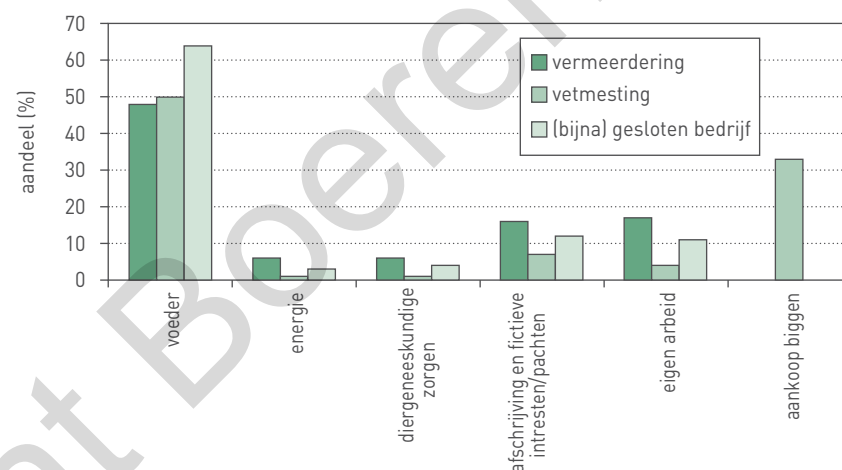
1 Arbeidsinkomen / Nettobedrijfsresultaat:

2 Kostprijsanalyse:

Figuur 1 Methodiek economische resultaten - Bron: AMS

Figuur 2 Aandeel (%) van de belangrijkste kostenposten in de totale kost inclusief eigen arbeid voor de 3 bedrijfstakken, gemiddelde 2009-2011 - Bron: AMS

Tabel 1 Totale kost (TK) exclusief en inclusief eigen arbeid voor de vermeerdering, de vetmesting en het totaal van de varkens voor (bijna) gesloten bedrijven in 2011 (euro) - Bron: AMS

	Vermeerdering		Vetmesting		Gesloten bedrijven	
	TK (per big)	TK (per kg vlees levend)	TK (per big)	TK (per kg vlees levend)	TK (per big)	TK (per kg vlees levend)
	Excl. arbeid	Incl. arbeid	Excl. arbeid	Incl. arbeid	Excl. arbeid	Incl. arbeid
Totaal 2011	43,4	51,4	1,13	1,17	1,20	1,33
Verskil 2010	4,9	5,0	0,12	0,12	0,18	0,17
50% bedrijven hoogste TK	49,3	57,6	1,19	1,24	1,27	1,39
50% bedrijven laagste TK	38,0	45,7	1,06	1,11	1,12	1,26

Tabel 2 Familiaal arbeidsinkomen (FAI) voor de vermeerdering, de vetmesting en het totaal van de varkens voor (bijna) gesloten bedrijven in 2011 (euro) - Bron: AMS

	Vermeerdering	Vetmesting	Gesloten bedrijven
	FAI (per zeug)	FAI (per vleesvarken)	FAI (per vleesvarken)
Totaal 2011	-112,6	10,0	3,8
Verskil 2010	-95,1	0,3	-6,6
50% bedrijven laagste FAI	-204,8	3,2	-3,8
50% bedrijven hoogste FAI	-9,0	17,8	14,7

was bij de vermeerdering gelijk aan 51,4 euro per big. Bij de vetmesting is de totale kost (incl. arbeid) gelijk aan 1,17 euro per kg en bij de bedrijfstak (bijna) gesloten bedrijven is deze gelijk aan 1,33 euro per kg vlees.

Voor de bedrijfstak vermeerdering is het familiaal arbeidsinkomen zeer sterk gedaald ten opzichte van 2010: -95,1 euro per zeug. Bij de vetmesting is het familiaal arbeidsinkomen ongeveer gelijk gebleven en voor de (bijna) gesloten bedrijven is er een daling van 6,6 euro per vleesvarken (tabel 2).

Grote verschillen

Niet alleen van jaar tot jaar, maar ook tussen de bedrijven onderling binnen één jaar zijn de verschillen in economische resultaten zeer groot. De spreiding van het familiaal arbeidsinkomen (FAI) is het grootst bij de vermeerdering: een arbeidsinkomen van -204,8 euro per zeug tegenover 9,7 euro per zeug (verschil van 195,8 euro per zeug) en een totale kost inclusief eigen arbeid van 57,6 euro per big tegenover 45,7 euro per big. Bij de

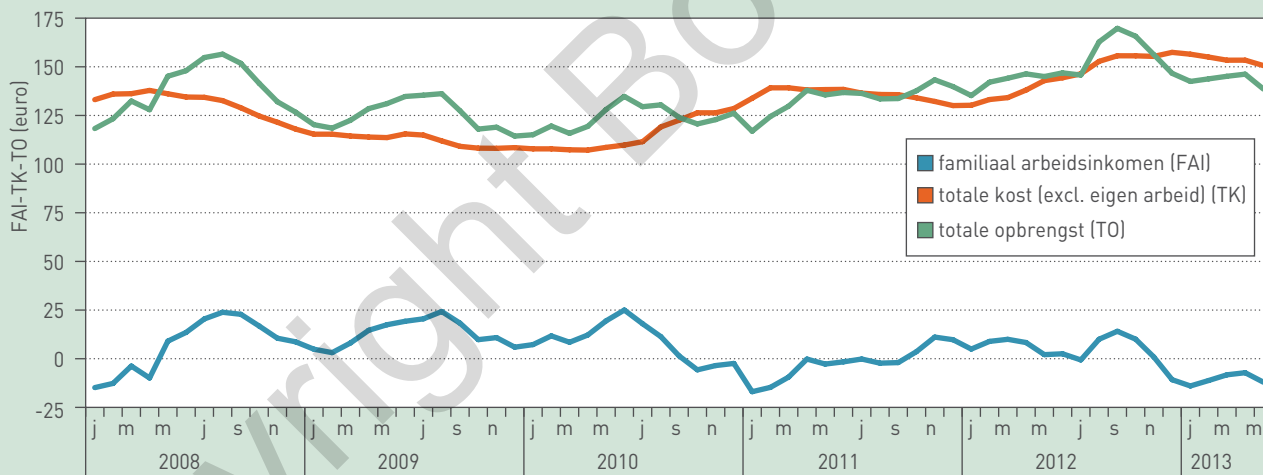
gesloten bedrijven hebben de bedrijven met het laagste FAI een negatief arbeidsinkomen van -3,8 euro per vleesvarken, terwijl de 50% bedrijven met het hoogste arbeidsinkomen een positief arbeidsinkomen behalen (14,7 euro per vleesvarken).

Ook inzake kostprijs en opbrengst zijn er niet enkel van jaar tot jaar, maar ook in de loop van één jaar grote verschillen. Van oudsher is er een sterke variatie in de biggen- en varkensprijen. Algemeen is er een toename van de varkensprijen in de eerste helft van het jaar en een daling van de prijs in de tweede helft van het jaar. In 2011 lijkt deze cyclus verstoord. De varkensprijen piekt in september 2012 op de hoogste waarde van de afgelopen 6 jaar. Sinds een aantal jaar zien we ook grote verschillen in de kostprijs als gevolg van de variatie van de krachtvoederprijen. In 2011 bevonden de krachtvoederprijen zich op een hoog niveau, al daalden ze gedurende het jaar wel lichtjes. In het voorjaar van 2012 begonnen de prijzen nog verder te stijgen en bereikten ze eind 2012 een absoluut hoogtepunt.

Werken met verlies

In het rapport is een maandelijkse evolutie gegeven van de opbrengst, de kost en het familiaal arbeidsinkomen voor (bijna) gesloten bedrijven (figuur 3). Vanaf september 2010 wordt het FAI negatief en dat blijft door de hoge veevoederkosten een heel jaar negatief. Van oktober 2011 tot mei 2012 is het FAI positief, maar het daalt toch geleidelijk en is in juli 2012 toch weer even negatief. Voor een aantal maanden brengen de hoge vleesvarkensprijen soelaas, maar tegen het einde van het jaar duikt het FAI terug onder nul.

Dit artikel is gebaseerd op het rapport 'Technische en economische resultaten van de varkenshouderij op basis van het Landbouwmonitoringsnetwerk, boekjaren 2009-2011' van Goedele Vrints & Joeri Deuninck van het departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie. Het volledige rapport kan je downloaden via www.vlaanderen.be/landbouw > Beleid > Beleidsvoorbereidende studies > 2013.

Figuur 3 Evolutie van de opbrengst, kost en familiaal inkomen totaal varkens voor (bijna) gesloten bedrijven, in euro per verkocht vleesvarken, 2008-2011, 2012-2013 zijn voorlopige cijfers - Bron: AMS

De figuur toont duidelijk dat de opbrengsten in 2012 gestegen zijn. Dit blijkt ook uit de voorlopige cijfers van LMN voor 2012: er is een gemiddelde stijging van 12% van 2012 tegenover 2011 voor de totale opbrengsten op de gesloten bedrijven. De totale variabele kosten zijn echter ook gestegen met 10,7%. Het gemiddeld familiaal arbeidsinkomen (FAI) is daardoor in 2012 lichtjes gestegen tot 7,8 euro per afgeleverd vleesvarken voor de gesloten bedrijven.

Uit de cijfers voor 2012 blijkt dat er bij de bedrijfstak vermeerdering een flinke stijging is van het FAI in 2012: 17 euro per zeug. Bij de bedrijfstak afmesting blijft het FAI

echter op hetzelfde niveau als in 2011: 9,8 euro per vleesvarken (de gegevens voor 2012 zijn voorlopige cijfers).

Op de figuur zien we dat tegen het einde van 2012 de vleesvarkensprijen terug daalt en de voederkost weer stijgt, waardoor het FAI op het einde van 2012 dan ook onder nul duikt. In 2013 dalen de voederkosten lichtjes, maar ze blijven op een zeer hoog niveau. De vleesvarkensprijen trekt echter niet aan, waardoor het FAI in 2013 negatief blijft. Omdat de kost voor eigen arbeid hier nog niet mee opgenomen wordt, kan er gesteld worden dat men de afgelopen 2,5 jaar met verlies gewerkt heeft in de varkenshouderij. - Goedele Vrints, AMS